

Buli Siber Mempengaruhi Tahap Akademik dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah di Selangor

Cyberbullying Affects Academic Levels Among Secondary School Students in Selangor

Kamsiah Mohamed
kamsh@unisel.edu.my

Shireen Muhammad
shireen@unisel.edu.my

Zahrul Azwan ABSL Kamarul Adzhar
zahrul@unisel.edu.my

Mohd Nazran Mohammed Pauzi
nazran@unisel.edu.my

Jabatan Pengkomputeran,
Fakulti Komunikasi, Seni Visual dan Pengkomputeran,
Universiti Selangor, Malaysia

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk menganalisis penyalahgunaan media sosial dan buli siber di kalangan pelajar sekolah menengah. Kajian ini mengkaji faktor-faktor seperti tingkatan, pencapaian akademik, dan salah laku disiplin mempengaruhi pelajar-pelajar sekolah menengah. Metodologi kajian melibatkan kajian lapangan dengan menggunakan kaedah kaji selidik. Data diperolehi daripada 472 sampel pelajar tingkatan 1, 2, dan 4 mengikut tiga kategori sekolah menengah iaitu Sekolah Menengah Kebangsaan, Sekolah Menengah Agama, dan Sekolah Berasrama Penuh di Selangor. Dapatan kajian menunjukkan bahawa tahap pencapaian akademik responden secara keseluruhannya adalah signifikan dengan etika yang tinggi iaitu sebanyak 399 (84.5 %) pada kadar signifikan nilai $p = .000$. Selain itu, dapatan kajian juga menunjukkan bahawa terdapat kaitan yang

signifikan antara pencapaian akademik, tingkah laku disiplin, dan penyalahgunaan media sosial di kalangan pelajar sekolah menengah. Oleh itu, kajian ini telah membuktikan bahawa pencapaian akademik pelajar sekolah menengah mempunyai hubungan yang signifikan dengan tahap salah laku disiplin dan tahap penyalahgunaan media sosial. Hasil dapatan kajian boleh digunakan dalam merangka tindakan untuk mengurangkan kesan negatif penyalahgunaan media sosial yang tertumpu di kalangan kumpulan pelajar yang telah dikenalpasti. Oleh yang demikian, dapatan kajian ini diharap dapat menyedarkan masyarakat tentang implikasi penyalahgunaan media sosial dan buli siber di kalangan pelajar sekolah menengah.

Kata Kunci: Buli Siber, Disiplin, Etika, Pencapaian Akademik

ABSTRACT

This study aims to analyze the misuse of social media and cyberbullying among secondary school students. The research examines factors such as grade level, academic achievement, and disciplinary misconduct that influence secondary school students. The research methodology involves a field study using a survey method. Data were collected from 472 student samples in grades 1, 2, and 4 from three different types of secondary schools in Selangor: full boarding schools, national secondary schools, and religious secondary schools. The study findings indicate that the overall academic achievement level of the respondents is significant, with a high level of ethics, totaling 399 (84.5%) at a significant value of $p = .000$. Furthermore, the research findings also show a significant correlation between academic achievement, disciplinary behavior, and the misuse of social media among secondary school students. Therefore, the study has proven that the academic achievement of secondary school students has a significant relationship with the levels of disciplinary misconduct and the misuse of social media. The results of the study can be used to formulate actions to reduce the negative effects of social media misuse focused on the identified group of students. Thus, the findings of this study are expected to raise awareness in society about the implications of social media misuse and cyberbullying among secondary school students.

Kata kunci: Cyberbullying, Discipline, Ethics, Academic Achievement

PENGENALAN

Pada era globalisasi ini, buli siber merupakan salah satu gangguan yang sering berlaku di kalangan remaja sekolah yang lahir dalam dunia teknologi dan digital. Kebanyakan mereka telah didedahkan dengan komunikasi berasaskan telefon selular, emel, mesej segera dan jaringan sosial. Menurut Willard (2007), remaja

kini sangat bergantung kepada dunia siber sehingga mereka tidak lagi memerlukan perhatian dan bimbingan daripada ibu bapa. Melalui Internet, pelajar mudah melayari dan terdedah kepada perkara yang tidak bermoral sehingga menjejaskan perkembangan dan pembelajaran di sekolah. Hal yang demikian, menyebabkan sikap dan tingkah laku pelajar berubah sehingga membawa kepada penyalahgunaan siber dan buli siber. Perkembangan teknologi yang semakin meningkat menyebabkan peningkatan jenayah siber secara mendadak. Di mana statistik yang dilaporkan oleh Pusat Koordinasi Cyber999 menunjukkan bahawa terdapat 7000 kes melibatkan siber bermula Januari hingga Ogos 2016 (Cybersecurity, 2016). Pada tahun 2021, jumlah kes jenayah siber telah meningkat kepada lebih 20,000 kes (Kirin & Kurniawan, 2023). Di samping itu, menurut kajian yang dijalankan oleh Accordino et al. (2011) menunjukkan bahawa buli siber kini sudah berada di tahap masalah global di mana kejadian ini berlaku di kebanyakan negara di dunia seperti United States, Kanada, Jepun, Scandinavia, dan United Kingdom, termasuk juga Australia dan New Zealand. Kajian yang dijalankan oleh Shaari dan Kamaluddin (2019) pula mendapati bahawa buli siber menyebabkan berlakunya ketidaksantunan bahasa di kalangan remaja Malaysia. Antara laman media sosial yang sangat popular dalam kalangan remaja adalah Tik Tok, Instagram, Whatsapp dan Youtube. Menurut Saizan dan Singh (2018), kewujudan laman sosial yang bersifat tanpa batasan sempadan ini telah turut sama mengundang peningkatan dalam kadar jenayah siber. Ini kerana buli siber adalah kekejaman sosial dalam talian kerana buli dilakukan melalui e-mel, khidmat pesanan ringkas, bilik sembang (chat room), Facebook, Twitter, laman web, dan mesej gambar digital yang dihantar melalui telefon bimbit atau komputer (Yatiman et al., 2020). Tambahan pula, menurut Mokhtar dan Hassan (2021) buli siber yang berlaku melalui penyebaran yang ditularkan juga mampu memburukkan nama seseorang malahan mampu membawa kepada perpecahan masyarakat di samping menggugat keharmonian dan keamanan institusi sosial. Justeru itu, penyalahgunaan siber di laman jaringan sosial berada pada tahap yang membimbangkan terutamanya melibatkan pelajar sekolah menengah. Oleh itu, satu kaji selidik berkaitan dengan penyalahgunaan siber di kalangan pelajar sekolah menengah dijalankan. Sample kajian melibatkan pelajar-pelajar sekolah menengah di lima buah sekolah di daerah Kuala Selangor. Tujuan kajian ini ialah untuk mengenalpasti kaitan di antara tahap pencapaian akademik responden dengan tahap penyalahgunaan media sosial dan mengenalpasti kaitan di antara tahap salah laku disiplin responden dengan tahap penyalahgunaan media sosial. Bahagian seterusnya dalam kajian ini akan membincangkan topik yang berkaitan dengan ulasan kajian lepas, kaedah kajian, analisis hasil dapatan kajian, dan kesimpulan kajian.

SOROTAN LITERATUR

Berdasarkan kajian-kajian yang lepas menunjukkan bahawa buli siber merupakan di antara bentuk gangguan yang paling kerap berlaku khususnya di kalangan remaja sekolah menengah. Sehingga tahun 2018, majoriti kajian buli berbentuk

kuantitatif dan tertumpu pada murid sekolah, khususnya yang berumur di antara 13 tahun hingga 17 tahun (Isa, 2019). Kajian yang dijalankan oleh Mokhlis (2019) di sebuah sekolah menengah di Terengganu mendapati bahawa kejadian buli siber yang biasa dialami oleh pelajar seperti penyamaran identiti, mesej yang mengancam, ancaman berterusan dan kandungan lucah dalam media sosial. Hasil dapatan kajian tersebut boleh digunakan oleh pentadbir sekolah dan kaunselor bagi membendung kejadian buli siber di kalangan pelajar sekolah menengah. Manakala, kajian yang dijalankan oleh Karsodikromo et. al (2020) di kalangan pelajar sekolah menengah di daerah Samarahan, Sarawak mendapati hasil kajian buli siber menunjukkan lebih separuh daripada responden pernah menjadi mangsa buli siber iaitu 61.8% (n = 199) berbanding yang tidak dibuli sebanyak 38.2% (n = 123). Dapatan kajian mencadangkan pihak sekolah, ibu bapa, guru dan rakan sebaya agar memahami ciri-ciri buli siber yang berlaku di kalangan pelajar. Menurut Hoff dan Mitchell (2009) faktor kemarahan mencatatkan peratusan yang tinggi diikuti dengan kemurungan, kesedihan serta ketakutan. Kajian buli dalam alam maya bukan sahaja terdedah dengan kesan psikologi negatif, tetapi turut melibatkan aspek fizikal (Chakan, & Millenio, 2023). Ini kerana, kesan buli siber ke atas mangsa boleh membawa kepada keadaan kemurungan, perbuatan melukakan dan mencederakan diri sendiri sehingga boleh membawa kepada gangguan mental yang serius sekiranya tidak dibendung. Oleh itu, kesan buli siber boleh membawa kepada kematian kerana mengakibatkan ketakutan yang melampau, perasaan gusar dan tidak yakin dengan diri sendiri serta kemurungan emosi yang tinggi (Donegan, 2012). Hal ini dibuktikan oleh kajian yang dibuat oleh Karsodikromo et al. (2022) mendapati bahawa mangsa buli siber turut melaporkan keinginan untuk membunuh diri. Hasil daripada kajian tersebut mendapati bahawa apabila mangsa berada dalam situasi terperangkap dan tiada harapan, putus asa, memandang masa depan dengan negatif, terlalu sedih dan muram.

Selain itu, kajian yang dibuat oleh Mustaffa dan Shaban (2023) dalam kalangan pelajar Kolej Universiti Islam Melaka (KUIM) mendapati bahawa buli siber boleh memberikan kesan yang negatif kepada emosi pelajar institusi pengajian tinggi. Apabila pelajar-pelajar ini dibuli di alam siber, mereka akan mempunyai perasaan rendah diri yang tinggi, malu dan mengalami tekanan yang tinggi dengan situasi yang berlaku pada mereka. Pada masa yang sama kesan daripada buli siber ini menyebabkan pelajar mengalami penurunan tumpuan pembelajaran kerana tekanan dan kebimbangan (Bauman, 2012). Hasil dapatan kajian yang dibuat oleh Noor (2022) mengenai buli siber dalam kalangan pelajar perempuan sekolah menengah di Pulau Pinang mendapati bahawa kesan buli siber menunjukkan bahawa pelajar perempuan mengalami keyakinan diri rendah, gangguan emosi, pengasingan diri, gagal meluahkan perasaan, bunuh diri, kehilangan minat dan fokus dalam pelajaran, berisiko menjadi mangsa intipan dan menyalahkan diri sendiri. Justeru itu, apabila semua pihak memahami ciri-ciri buli siber ini maka tahap pencegahan buli siber dapat dikawal dengan meningkatkan tahap kesedaran di kalangan

pelajar-pelajar sekolah menengah agar tidak terlibat dengan gejala buli siber. Oleh itu, kesedaran ibu bapa amatlah penting untuk memastikan anak-anak mereka berada dalam persekitaran yang selamat bukan sahaja di rumah dan di sekolah tetapi juga selamat di alam maya (Noh & Ibrahim, 2014). Menurut Manap et al. (2016) pendidikan dan pemantauan yang ketat perlu diberikan sebaik sahaja ibu bapa mendedahkan anak-anak kepada media sosial. Hal ini dibuktikan oleh kajian yang dijalankan oleh Che Rumli dan Jamaluddin (2019) di Sekolah Menengah Kebangsaan Bandar Baru Sintok, Kedah melibatkan seramai 119 orang pelajar tingkatan satu. Hasil kajian mendapati pelajar-pelajar berhati-hati dan menjaga hal berkaitan peribadi semasa melayari Internet. Ini kerana pelajar tidak mudah terpengaruh dengan kesan negatif dalam media sosial di mana pelajar masih dapat mengawal tingkah laku mereka. Hal ini disebabkan oleh faktor ibu bapa yang sering memantau pelajar semasa menggunakan media sosial. Pemantauan penggunaan media sosial ini bukan sahaja melibatkan ibu bapa tetapi pihak sekolah juga perlu memainkan peranan yang penting dalam memberi kesedaran kepada pelajar tentang bahaya buli siber. Selain itu, kajian yang dibuat oleh Ismail et al. (2021) mencadangkan agar murid sekolah sewajarnya dibekalkan dengan ilmu pengetahuan tentang buli siber agar murid lebih prihatin dari sebarang pendedahan terhadap maklumat peribadi yang didedahkan kepada pembuli siber. Di samping itu, gejala ketagihan media sosial pula perlu dikenalpasti dan dirawat dengan segera untuk menghindari situasi yang lebih buruk berlaku. Pihak sekolah dengan kerjasama unit kaunseling perlu mengenal pasti pelajar-pelajar yang menghadapi masalah gangguan buli siber supaya dapat membantu menyelesaikan masalah yang dihadapi.

METOD KAJIAN

Kajian rintis telah dijalankan ke atas 58 pelajar sekolah menengah di negeri Selangor yang bukan terdiri daripada responden sebenar. Ia dilaksanakan dalam tempoh tujuh hari bagi menguji kesahan konstruk dalam instrumen. Bagi menentukan saiz sampel, kaedah persampelan tidak rawak telah digunakan berdasarkan kaedah persampelan secara kebetulan (*convenience*) (Kitchenham & Pfleeger, 2002). Umumnya, saiz minimum sampel bagi sesebuah kajian rintis ialah 10% daripada saiz kajian sebenar (Hazzi & Maldaon, 2015; Hertzog, 2008), menggunakan peraturan “10 kali ganda” (Goodhue, Lewis, & Thompson, 2006). Berdasarkan pengiraan ini, saiz sampel bagi kajian rintis ini adalah memuaskan. Bagi mempertingkatkan akses di kalangan responden, borang soal selidik telah dimuat naik dengan menggunakan aplikasi *Google Form*. Ia mengandungi perkara-perkara berikut Jadual 1:

Jadual 1: Struktur Soal Selidik

Bahagian soalan	Komponen soalan	Bilangan soalan	Rujukan
Bahagian A	Profil umum responden	13	Dibina sendiri oleh

			penyelidik
Bahagian B	Tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan	12	Saizan and Singh (2018)
Bahagian C	Penyalahgunaan Siber di Laman Jaringan Sosial: Aspek penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika	7	KPM (2017)
	Penyalahgunaan Siber di Laman Jaringan Sosial: Aspek erbuatan atau kelakuan buli siber atau menjurus kepada perbuatan buli siber	8	KPM (2017)

Skala Likert (Lkert, 1932) digunakan dalam Bahagian B dan C dengan pengukuran 1 hingga 5, di mana skala jawapan yang digunakan ialah 1= Sangat tidak setuju, 2= Tidak setuju, 3= Kurang setuju, 4= Setuju, dan 5= Sangat setuju. Kebolehpercayaan instrumen ialah “ketekalan pengukuran” (McMillan & Schumacher, 1984) di mana, darjah kebolehpercayaan skala atau instrumen secara konsisten mengukur apa yang diukur. Ia ditunjukkan sebagai nilai pekali di antara 0 dan 1.00. Semakin tinggi nilai pekali maka, semakin tinggi pula darjah kebolehpercayaan sesuatu instrumen itu. Dalam kajian ini, pekali Alpha Cronbach digunakan bagi mengukur darjah kebolehpercayaan instrumen yang dibangunkan, di mana nilai melebihi 0.70 diterima sebagai nilai ambang (Taherdoost, 2016), yang memberi maksud skala yang diguna pakai mempunyai konsistensi dalaman, justeru intrumen yang dibangunkan dianggap boleh dipercayai. Bagi kajian ini, didapati bahawa nilai pekali Alpha Cronbach bagi 27 item dalam Bahagian B dan C melebihi .70 (rujuk Jadual 2).

Jadual 2 : Pekali Alpha Cronbach

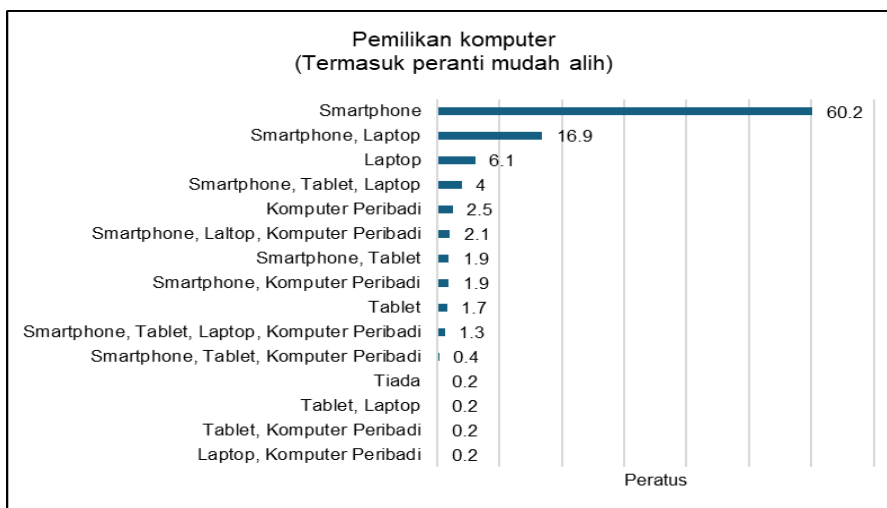
Bahagian soalan	Konstruk	Pekali Cronbach	Alpha	Bilangan item
Bahagian B	Tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan	0.890		12
Bahagian C	Penyalahgunaan siber di laman jaringan sosial	0.991		15
	Keseluruhan	0.977		27

Setelah instrumen soal selidik disahkan melebihi 0.70 melalui ujian Alpha Cronbach, kajian lapangan dibuat bagi mendapatkan data sebenar kajian. Kajian lapangan melalui kaedah kaji selidik dijalankan di sekolah menengah di daerah Kuala Selangor. Data diperolehi daripada pelajar sekolah menengah di daerah Kuala Selangor. Responden terdiri daripada pelajar-pelajar tingkatan satu, dua dan

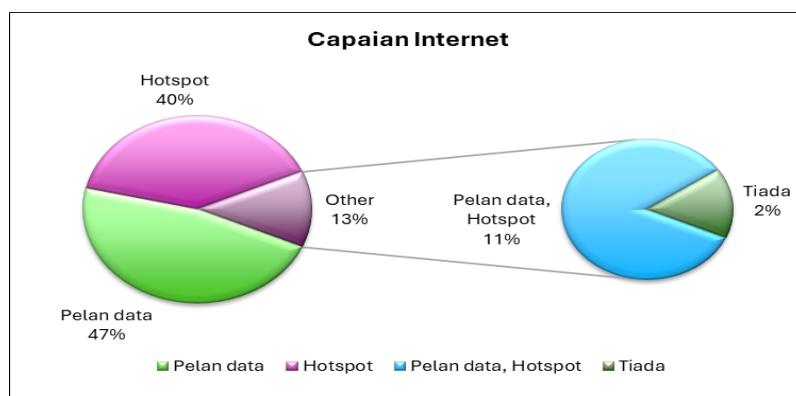
empat dipilih daripada tiga kategori sekolah menengah iaitu Sekolah Berasrama Penuh (SBP), Sekolah Menengah Kebangsaan (SMK) dan Sekolah Menengah Agama (SMA). Set soal selidik telah diedarkan kepada 480 orang pelajar, di mana 432 daripadanya telah diterima untuk dianalisa.

Statistik Deskriptif Profil Umum Responden

Responden kajian ini terdiri daripada 472 pelajar daripada pelbagai kategori sekolah menengah, iaitu 241 (51%) pelajar SMK, 121 (25.6%) pelajar SMA dan 111 (23.5%) pelajar SBP. Seramai 155 (32.8%) daripada mereka merupakan pelajar tingkatan 1, 159 (33.7%) pelajar tingkatan 2 dan 158 (33.5%) pelajar tingkatan 4. Jumlah pelajar perempuan pula mengatasi pelajar perempuan di mana, 275 (58.3%) merupakan pelajar perempuan, berbanding 197 (41.7%) pelajar lelaki. Daripada aspek pencapaian akademik, majoriti 359 (75.9%) responden berada di tahap sederhana, diikuti oleh 96 (20.3%) di tahap cemerlang dan 19 (4%) di tahap lemah. Kajian mendapati 326 (69.1%) responden ini tidak mempunyai rekod salah laku disiplin, berbanding 146 (30.9%) yang didapati ada melakukan kesalahan disiplin yang ringan, sederhana dan tinggi. Kebanyakan daripada responden memiliki unit *smartphone* sendiri iaitu 428 (89.0%) (rujuk Rajah 1) dengan 52 (11%) mempunyai capaian Internet yang sangat baik daripada kedua-dua pelan data dan *hotspot*, 188 (39.8%) mempunyai capaian Internet yang baik melalui *hotspot*, 222 (47.0%) hanya menggunakan pelan data (rujuk Rajah 2). Kajian juga mendapati masih ada 1 (0.2%) responden yang tidak memiliki komputer atau peranti mudah alih, begitu juga seramai 10 (2.1%) responden masih tidak mempunyai capaian Internet. Daripada aspek penggunaan media sosial pula, 328 (69.3%) daripada responden menyatakan kekerapan mereka menggunakan aplikasi *Whatsapp*, selain daripada *Instagram* 257 (54.3%) dan *Telegram* 148 (31.3%) melebihi 4 jam sehari 362 (76.5%). Namun demikian, 351 (74.2%) daripada mereka menyatakan bahawa mereka tidak menghadapi masalah ketagihan penggunaan media sosial. Ini selari dengan 346 (73.2%) mengaku tidak mengabaikan tanggungjawab sewaktu melayari Internet dan menggunakan media sosial. Jadual 3 meringkaskan profil demografi responden.

Rajah 1: Pemilikan Komputer (Termasuk Peranti Mudah Alih)

Rajah 2: Capaian Internet

Jadual 3: Profil Demografi Responden

Profil responden	Kategori	Frekuensi	(%)
		472	100
Jantina	Lelaki	197	41.7
	Perempuan	275	58.3
Tingkatan	1	155	32.8
	2	159	33.7
	4	158	33.5

Pencapaian Akademik Semasa	Lemah	19	4.0
	Sederhana	359	75.9
	Cemerlang	96	20.3
Tahap Salah Laku Disiplin Semasa	Tiada	326	69.1
	Ringan	98	20.7
	Sederhana	42	8.9
	Tinggi	8	1.7
Jumlah		472	100

HASIL KAJIAN

i) Tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan dengan penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika

Hubungan di antara tahap pengetahuan tentang ancaman siber di media sosial dengan penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika dikaji. Dengan tersebarnya maklumat dengan pantas dalam media sosial, etika yang betul memainkan peranan penting (Razali et al., 2019) bagi memelihara landskap media sosial (Janah & Yusuf, 2020). Ini terbukti apabila pelbagai isu baru muncul kerana kebanyakan pengguna tidak bersedia atau tidak tahu menggunakan media sosial dengan etika yang betul (Abdullah, 2016). Dalam konteks sekolah menengah pula, menurut Radzali, Kenayathulla, dan Ghani (2018) menyatakan bahawa setiap pelajar perlu mempunyai nilai etika yang tinggi dalam menggunakan media sosial bagi mengawal diri daripada melakukan perkara yang salah dan bertentangan dengan nilai masyarakat. Justeru, kajian ini menguji hubungan di antara tahap pengetahuan tentang ancaman siber di media sosial dengan penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika. Ujian hipotesis bagi kajian ini seperti berikut:

H₀: Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor tahap pengetahuan dengan penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika.

H₁: Terdapat hubungan yang signifikan di antara tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor tahap pengetahuan dengan penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika.

Jadual 4: Korelasi Tahap Pengetahuan Dan Penggunaan Media Sosial Secara Peribadi Di Luar Waktu Persekolahan Secara Beretika

		Penggunaan media sosial secara peribadi di luar waktu persekolahan secara beretika
Tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor tahap pengetahuan	Kolerasi Pearson	.637**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	472

** . Korelasi signifikan pada aras keertian 0.01 (2-tailed).

Jadual 4 menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan (nilai-p = 0.000) kurang daripada aras keertian = 0.01 dengan pekali korelasi ($r = 0.637$). Analisis keputusan dapatan kajian menunjukkan bahawa terdapat korelasi positif yang signifikan antara tahap kesedaran pengguna media sosial terhadap faktor tahap pengetahuan di luar waktu persekolahan. Nilai korelasi Pearson sebanyak 0.637 menunjukkan hubungan yang kuat antara kedua-dua pembolehubah. Nilai korelasi positif menunjukkan bahawa semakin tinggi tahap kesedaran pengguna terhadap media sosial, semakin tinggi juga tahap pengetahuan mereka di luar waktu persekolahan. Nilai signifikan pada aras keertian 0.01 (2-tailed) dengan nilai p kurang daripada 0.01 menunjukkan bahawa korelasi ini adalah signifikan secara statistik. Ini bermakna hubungan antara kedua-dua pembolehubah adalah lebih daripada kebetulan. Dalam analisis ini, terdapat 472 responden yang turut serta, memberikan kebolehpercayaan kepada kesahihan korelasi yang ditemui. Berdasarkan hasil analisis ini, dapat disimpulkan bahawa kesedaran pengguna media sosial memainkan peranan penting dalam meningkatkan pengetahuan di luar waktu persekolahan. Oleh itu, pemahaman dan kesedaran yang tinggi terhadap penggunaan media sosial secara peribadi dapat memberikan manfaat positif kepada peningkatan tahap pengetahuan pengguna di luar konteks sekolah atau pendidikan formal.

ii) Tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan dengan perbuatan atau kelakuan buli siber atau menjurus kepada perbuatan buli siber

Kajian menunjukkan mangsa buli siber mempamerkan perilaku seperti kesedihan, kemarahan dan mempunyai daya tumpuan yang rendah (Samara et al., 2017). Dengan itu, amat penting untuk mengkaji tahap kesedaran pelajar terhadap penggunaan media sosial dan kesedaran mengenai buli siber. Kajian ini akan mengkaji hubungan di antara tahap pengetahuan tentang ancaman siber di media

sosial dengan perbuatan atau kelakuan buli siber menjurus kepada perbuatan buli siber. Ujian hipotesis adalah seperti berikut:

H₀: Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan dengan perbuatan atau kelakuan buli siber atau menjurus kepada perbuatan buli siber.

H₁: Terdapat hubungan yang signifikan di antara tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan dengan perbuatan atau kelakuan buli siber atau menjurus kepada perbuatan buli siber.

Jadual 5 : Korelasi Bagi Faktor Pengetahuan Dan Perbuatan Atau Kelakuan Buli Siber

		Perbuatan atau kelakuan buli siber menjurus kepada perbuatan buli siber
Tahap kesedaran pengguna media sosial bagi faktor pengetahuan	Kolerasi Pearson	.637**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	472

**. Korelasi signifikan pada aras keertian 0.01 (2-tailed).

Jadual 5 menunjukkan dapatan kajian di mana terdapat hubungan yang signifikan (nilai-p = 0.000) kurang daripada aras keertian = 0.01 dengan pekali korelasi ($r = 0.637$). Analisis keputusan menunjukkan bahawa terdapat korelasi positif yang signifikan antara tahap kesedaran pengguna media sosial terhadap faktor pengetahuan mengenai perbuatan atau kelakuan buli siber yang menjurus kepada perbuatan buli siber. Nilai korelasi Pearson sebanyak 0.637 menunjukkan hubungan yang kuat antara kedua-dua pembolehubah. Nilai korelasi positif menunjukkan bahawa semakin tinggi tahap kesedaran pengguna terhadap media sosial, semakin tinggi juga pengetahuan mereka tentang perbuatan atau kelakuan buli siber yang dapat menjurus kepada perbuatan buli siber. Nilai signifikan pada aras keertian 0.01 (2-tailed) dengan nilai p kurang daripada 0.01 menunjukkan bahawa korelasi ini adalah signifikan secara statistik. Ini bermakna hubungan antara kedua-dua pembolehubah adalah lebih daripada kebetulan. Dalam analisis ini, terdapat 472 responden yang turut serta, memberikan kebolehpercayaan kepada kesahihan korelasi yang ditemui. Berdasarkan hasil analisis ini, dapat disimpulkan bahawa kesedaran pengguna media sosial memainkan peranan penting dalam meningkatkan pengetahuan mengenai perbuatan atau kelakuan buli siber yang dapat menjurus kepada perbuatan buli siber. Oleh itu, peningkatan kesedaran ini dapat menjadi langkah awal dalam usaha pencegahan buli siber di kalangan pengguna media sosial terutamanya terhadap pelajar sekolah menengah.

KESIMPULAN

Analisis kajian mendapati bahawa terdapat hubungan yang signifikan di antara tahap pencapaian akademik responden dengan nilai etika dan penyalahgunaan media sosial dalam kalangan pelajar sekolah menengah di Selangor. Kesedaran tentang bahayanya buli siber dalam kalangan pelajar sekolah menengah amat penting supaya dapat membendung gejala-gejala negatif di sekolah. Pendekatan untuk meningkatkan kesedaran penggunaan media sosial, terutamanya dalam konteks isu-isu pengetahuan dan buli siber, boleh membawa kepada peningkatan pengetahuan dan pemahaman yang lebih baik di kalangan masyarakat. Oleh itu, pendekatan pendidikan dan pencegahan yang menitikberatkan pada kesedaran ini boleh membantu mengurangkan risiko terjadinya isu-isu yang berkaitan dengan penyalahgunaan media sosial. Di samping itu, bagi menangani buli siber adalah amat penting bagi pelajar sekolah berkongsi masalah dengan ibu bapa dan guru-guru. Pelajar perlu diberi kesedaran dengan mengawal diri dari terjebak dengan penyalahgunaan penggunaan media sosial yang memberi kesan negatif terhadap diri mereka. Kesedaran yang tinggi juga perlu diberikan kepada semua tahap akademik pelajar sama ada cemerlang, sederhana atau pun rendah. Ini kerana, kebanyakan pelajar sekolah menengah mudah terpengaruh dan mengikuti apa yang dilihat di media sosial. Justeru itu, nilai etika yang tinggi dapat mengelakkan berlakunya penyalahgunaan media sosial dalam kalangan pelajar sekolah menengah dan perlulah seiring dengan pencapaian akademik yang tinggi. Oleh itu, pemantauan penggunaan media sosial dalam kalangan para pelajar sekolah menengah perlu dilakukan oleh pelbagai pihak termasuklah ibu bapa, guru-guru, pihak-pihak yang berkaitan dengan pendidikan dan sama ada awam atau swasta. Ini kerana generasi yang cemerlang akan melahirkan masyarakat yang bertamadun serta mempunyai sahsiah yang tinggi. Selain daripada itu, pihak sekolah dan kaunselor memainkan peranan yang penting dalam memberi kesedaran tentang bahaya buli siber kepada para pelajar dengan menjalankan pelbagai program kesedaran penyalahgunaan media sosial.

PENGHARGAAN

Terima kasih diucapkan kepada Kumpulan Semesta Sdn. Bhd. dan Menteri Besar Selangor (Pemerbadanan).

PENGAKUAN

Kajian ini ditaja oleh Kumpulan Semesta Sdn. Bhd. dan Menteri Besar Selangor (Pemerbadanan) di bawah Geran Industri Semesta-MBI 2020.

RUJUKAN

- Chakan, A., & Millenio, M. F. (2023). Protection of Cyberbullying Victims in Indonesia (An Overview of Law and Victimology). *Semarang State University Undergraduate Law and Society Review*, 3 (1), 1-26.
- Che Rumli, N. S., & Jamaluddin, Z. (2019). *Kesan penggunaan media sosial terhadap tingkah laku pelajar*. Seminar Teknologi Multimedia & Komunikasi 2019, pp. 121-127, e-Prosiding SMTComm'19 (e-ISBN 978-967-16435-5-6)
- Donegan, R. (2012). Bullying and cyberbullying: History, statistics, law, prevention and analysis. *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 3(1), 33-42.
- Goodhue, D., Lewis, W., & Thompson, R. (2006, January). PLS, small sample size, and statistical power in MIS research. In *Proceedings of the 39th Annual Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS'06)* (Vol. 8, pp. 202b-202b). IEEE.
- Hoff, D. L., & Mitchell, S. N. (2009). Cyberbullying: Causes, effects, and remedies. *Journal of Educational Administration*, 47(5), 652-665.
- Isa, N. J. M. (2019). *Penggunaan Pendekatan Constructivist Grounded Theory dalam Kajian Buli*. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*, 4 (32), 197-208. *Journal of Educational Administration*47(5):652–665.
- Ismail, N. A., Majid, N. A., & Naidu, P. R. (2021). Cyberbullying and emotional implications among secondary school students: Buli siber dan implikasi emosi dalam kalangan murid sekolah menengah. *Jurnal Pendidikan Bitara UPSI*, 14(1), 62-69.
- Karsodikromo, Y., Husin, M. R., Razali, A. R., & Hamzah, H. (2020). *Buli siber dalam kalangan murid sekolah menengah di daerah Samarahan, Sarawak*. *Jurnal Pendidikan Bitara UPSI*, 13(2), 38-47.
- Karsodikromo, Y., Husin, M. R., & Razali, A. R. (2022). Implikasi Buli Siber, Kemurungan, Kebimbangan dan Tekanan terhadap Pencapaian Akademik Murid. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(3), 129-139.
- Kirin, A., & Kurniawan, C. S. (2023). Kejadian buli siber dalam kalangan pelajar UTHM dan implikasi terhadap kemurungan. *Perspektif Jurnal Sains Sosial dan Kemanusiaan*, 15(2), 53-64.
- Kitchenham, B. A., Pfleeger, S. L., Pickard, L. M., Jones, P. W., Hoaglin, D. C., El Emam, K., & Rosenberg, J. (2002). *Preliminary guidelines for empirical research in software engineering*. *Software Engineering, IEEE Transactions on*, 28(8), 721-734.
- KPM, K. P. M. (2017). *Garis Panduan dan Nilai Etika Penggunaan Media Sosial bagi Guru dan Murid*. Retrieved from <https://www.moe.gov.my/pekeliling/2797-surat-pekeliling-ikhtisas->

- kementerian-pendidikan-malaysia-bilangan-3-tahun-2017-garis-panduan-nilai-dan-etika-penggunaan-media-sosial-bagi-guru-dan-murid/file.
- Likert, R. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. Archives of psychology.
- Manap, Jamiah, Mohd Rezal Hamzah, Aizan Sofia Amin, Nurul Nabila Mohd Izani, Fazilah Idris, Salasiah Hanin Hamjah, Noordeyana Tambi et al. "Penggunaan dan implikasi media sosial terhadap remaja generasi z." In International Conference on Social and Economic Development, (November), pp.1-12. 2016.
- Mustaffa, F., & Shaban, S. H. (2023). Kesan Buli Siber Dalam Kalangan Pelajar Kolej Universiti Islam Melaka (KUIM). *Jurnal'Ulwan*, 8(2), 102-111.
- Mokhlis, S. (2019). *Buli Siber Dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah: Satu Penerokaan Awal*. *Jurnal Dunia Pendidikan*, 1(2), 7-18.
- Mokhtar, M. M. B. M., & Hassan, H. B. (2021). Pengaruh Faktor Persepsi Negatif Dan Budaya Tular Terhadap Buli Siber Di Media Sosial Dalam Kalangan Pelajar Dan Golongan Muda: The Influence of Negative Perception Factors and Viral Phenomenon against Cyber Bullying on Social Media among Students and Youngsters. *International Journal of Humanities Technology and Civilization*, 7-15.
- Noh, C. H. C., & Ibrahim, M. Y. (2014). *Kajian penerokaan buli siber dalam kalangan pelajar UMT*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 134, 323-329.
- Nor Ashikin (2017). *Hubungan Antara Penerimaan Dan Penggunaan Media Sosial Dengan Gaya Pembelajaran Dalam Kalangan Murid*. Tesis Master UPM.
- Saizan, Z., & Singh, D. (2018). *Cyber security awareness among social media users: Case study in German-Malaysian Institute (GMI)*. *Asia Pac. J. Inf. Technol. Multimed*, 7, 111-127.
- Samara, M., Burbidge, V., El Asam, A., Foody, M., Smith, P. K., & Morsi, H. (2017). *Bullying and cyberbullying: Their legal status and use in psychological assessment*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14, 1-17.
- Shaari, A. H., & Kamaluddin, M. R. (2019). *Buli Siber: Ketidaksantunan Bahasa dan Etika Media Sosial dalam Kalangan Remaja Malaysia*. e-Bangi, 16(6). *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 3 (1): 33–42.
- Willard, N. E. (2007). *Cyberbullying and cyberthreats: Responding to the challenge of online social aggression, threats, and distress*. Research Press.
- Yatiman Karsodikromo, Mohd Razimi Husin, Abdul Rahim Razali & Hazalizah Hamzah, (2020). Buli siber dalam kalangan murid sekolah menengah di daerah Samarahan, Sarawak. *Jurnal Pendidikan Bitara UPSI*, 13(2), 38-47.